

Riktlinjer för Trosa kommuns miljöledningssystem

<i>Innehåll</i>	<i>Sid</i>
Allmänt om dessa riktlinjer.....	3
Varför miljöledningssystem?.....	3
Miljöledningsnivåer.....	3
Beskrivning av de olika delarna i miljöledningssystemet.....	4
Miljöpolicy.....	4
Miljöutredning.....	4
Mål.....	5
Handlingsprogram.....	5
Utbildning.....	5
Nyckeltal.....	6
Redovisning i bokslut.....	6
Standarder för miljöledning.....	6
Certifiering.....	6
Ordlista.....	6

Allmänt om dessa riktlinjer

Detta dokument innehåller riktlinjer för utvecklingen av miljöledningssystem i Trosa kommuns verksamheter. Riktlinjerna redovisar innebörden i de miljöledningsnivåer som kommunstyrelsen fastställt som möjliga alternativ för ambitionsnivån på miljöledningsarbetet.

Varför miljöledningssystem?

Vi lever över våra tillgångar. Att minska människans påverkan på miljön är en av vår tids största utmaningar. För att klara det krävs att vi strukturerar arbetet. Det är därför vi ska införa miljöledningssystem!

Miljöledningssystem innebär i stort sett följande:

1. att verksamheten analyseras och struktureras ur ett miljöperspektiv
2. att miljömål och rutiner för uppföljning formuleras
3. att alla berörda utbildas och informeras om miljöfrågor
4. att rutiner för rapportering fastställs
5. att verksamheten ständigt förbättras ur ett miljöperspektiv

Själva idén med miljöledningssystemet är att man ska eftersträva ständig förbättring av verksamhetens direkta och indirekta miljöpåverkan och att resultaten ska följas upp så att man verkligen vet vad som förbättras.

Miljöledningsnivåer

Det är väldigt viktigt att ett miljöledningssystem är förankrat högt upp i en organisation. Därför har man i Trosa kommun valt att lägga ansvaret på nämnderna för utvecklingen av kommunens miljöledningssystem. Det är också nämnderna som har till uppgift att bestämma hur omfattande miljöledningssystemet för sina verksamheter ska vara. Det är alltså respektive nämnd som beslutar om en verksamhet skall miljöcertifieras eller om det räcker med en enklare form av miljöledningssystem enligt någon av miljöledningsnivåerna. Kommunstyrelsen fastställt fyra olika så kallade miljöledningsnivåer för Trosa kommuns verksamheter som nämnderna har att välja mellan.

Miljöledningsnivå 1

Miljöpolicy
Miljöutredning
Mål
Handlingsprogram
Personalen skall ha grundläggande miljöutbildning
Uppföljning av mål

Miljöledningsnivå 2

Som ovan samt
Nyckeltal formulerade och uppföljda
Redovisning i bokslut

Miljöledningsnivå 3

Komplett miljöledningssystem

Hänvisning till standard ISO 14001 samt handbok som t ex miljöledningssystem för mikroföretag- studentlitteratur

Miljöledningsnivå 4

Certifiering

Politiska direktiv och mål avseende miljöledningssystem för Trosa kommun

- Senast under 2002 skall respektive nämnd fastställa vilken miljöledningsnivå som respektive verksamhet skall uppnå samt vilken tidplan som gäller, dvs när verksamheten skall arbeta enligt den fastställda miljöledningsnivån.
- Kommunstyrelsens mål är att alla kommunens verksamheter senast 2004 skall arbeta efter ett verksamhetsanpassat miljöledningssystem.

Beskrivning av de olika delarna i miljöledningssystemet

Miljöpolicy

Allt miljöarbete bör utgå från en övergripande miljöpolicy som beskriver en vision om vad man vill uppnå. I Trosa kommun finns en miljöpolicy som fastställdes av kommunfullmäktige 1994 och gäller alla verksamheter. Miljöpolicyen visar inriktningen på kommunens miljöarbete och utgör således vårt miljöansikte utåt och är ett dokument som alla bör känna till.

Kommunstyrelsen har till uppgift att bevaka miljöpolicyens aktualitet. De olika nämnderna ska se till att miljöpolicyen blir känd bland personal, hos allmänhet, kunder och leverantörer.

Miljöutredning

Grunden för miljöledningssystemet är en nulägesanalys där man beskriver på vilket sätt verksamheten påverkar miljön. Detta görs i en miljöutredning. Resultatet utmynnar i en förteckning över de miljöpåverkande faktorerna som bedöms viktigast i verksamheten, de kallas för betydande miljöaspekter.

Vi som arbetar på en kommun påverkar miljön på många olika sätt. Man kan sammanfatta det så här:

- Vi använder material och energi som medför att resurser förbrukas och utsläpp sker till luft, vatten och mark.
- Vi fattar beslut som innebär att vi ger förutsättningar för andra att använda resurser i form av mark, vatten, energi och material och som i sin tur ger utsläpp.
- Vi utbildar och informerar kommuninnevånare, skolelever och dagisbarn vilket i sin tur påverkar dem hur de använder material och energi under hela sitt liv.

De miljöutredningar som förvaltningarna ska ta fram ska visa på vilket sätt verksamheterna påverkar miljön. I detta arbete ska de ingående resurser (varor, kemikalier, energi och tjänster) som används beskrivas till typ och mängd samt de utsläpp som dessa genererar i verksamheten.

En bedömning skall även göras av miljöpåverkan som sker innan varor och tjänster används av kommunen.

Följande skall framgå av miljöutredningen:

Verksamhetens användande av resurser, varor och tjänster

Redovisning av utsläpp till luft, mark och vatten

Redovisning av avfall som uppkommer i verksamheterna

Redovisning av kemikalieanvändning

Redovisning av energianvändning (el, värme, transporter)

Redovisning av lagkrav samt andra miljökrav på verksamheten

Redovisning av incidenter som skett på miljöområdet

Värdering av resursanvändning och utsläpp ur miljösynpunkt

Förteckning över betydande miljöaspekter

Mål

Utifrån resultatet i miljöutredningen formuleras ett antal mål. Målen ska i så hög grad som möjligt vara konkreta, lätta att mäta och tidssatta. Vem/vilka som ansvarar ska också anges.

När målen formuleras bör man för varje delmål ange den parameter som ska följas upp. Det är bra om dessa relateras till verksamhetens storlek t ex bensinförbrukning/anställd, energianvändning/m² yta. Sådana mått brukar kallas för nyckeltal, se vidare nedan.

De övergripande målen skall fastställas i verksamhetens politiska nämnd.

Handlingsprogram

Vad som konkret ska göras för att målen ska kunna uppnås formuleras i ett handlingsprogram. När detta görs är det viktigt att tänka på följande:

- redovisa vilken miljöaspekt det gäller och vilket mål som ska uppnås
- redovisa vilka åtgärder som ska vidtas
- redovisa ansvarig befattningshavare/person
- redovisa när åtgärden skall vara genomförd
- redovisa vilka resurser som krävs för att genomföra åtgärden

Utbildning

För att göra rätt och ha förståelse för det dagliga miljöarbetet behövs kunskaper. Det är därför viktigt att alla anställda får en grundläggande utbildning som omfattar grunderna i naturens kretslopp, beskrivning av viktiga miljöproblem, resursanvändning och miljöledningssystemets innehåll.

Kommunstyrelsens ekoutskott anordnar grundläggande, förvaltningsövergripande, utbildning inom miljö och miljöledning för kommunens anställda.

Nämnderna ansvarar för fördjupad utbildning som kan behövas för respektive befattningshavare för att miljöledningsarbetet ska fungera och utvecklas.

Nyckeltal

Nyckeltal används för att kunna se förändringar i en verksamhet. Nyckeltal skall alltid formuleras i relation till verksamhetens omfattning.

Kommunstyrelsens ekoutskott upprättar och reviderar förteckning över lämpliga nyckeltal som kan användas av förvaltningarna. Nämnderna ser till att nyckeltalen redovisas i bokslutet.

Redovisning i bokslut

Redovisning till bokslut av verksamhetens miljöarbete skall göras varje år vid miljöledningsnivå 2. Bokslutet ska innehålla en redovisning av verksamhetens miljöarbete, uppföljning av verksamhetens miljömål och redovisning av nyckeltal.

I miljöledningsnivå 1 krävs ingen årlig redovisning i bokslut men nivå 1 förutsätter dock att kontinuerlig uppföljning och utveckling av verksamhetens miljöarbete sker, detta är grunden i ett miljöledningsarbete.

Standarder för miljöledning

Som vägledning för dem som vill arbeta ambitiöst med miljöledning finns ett par olika standarder som ger vägledning. **ISO 14001** är en internationell standard för miljöledningssystemets utformning och innehåll. Kopplat till denna standard finns vägledning och praktiska råd för införandet av miljöledningssystem.

Grunden i dessa standarder är att verksamheten följer gällande lagstiftning samt att man varje år höjer sina miljöambitioner. I övrigt finns inte några specifika nivåkrav t ex för utsläpp.

Kraven i ISO 14001 innebär i princip att miljöledningssystemet innefattar de delar som beskrivits ovan och som ingår i Trosa kommuns miljöledningsnivå 2. För att följa standarden måste dock alla delar utformas i enlighet med instruktionerna i standarden, vilket kan innebära högre ambitionsnivå än man kanske tänkt sig om man endast vill uppnå nivå 2.

Certifiering

Om en verksamhet uppfyller de krav som finns i en miljöledningsstandard kan man välja att certifiera sig. Detta innebär att man anlitar ett utomstående s k **certifieringsorgan**, som granskar verksamheten. Om kraven uppfylls får man ett **certifikat** på att så är fallet. Man är certifierad. **Externa revisioner** ska sedan göras med jämna mellanrum för att man ska få behålla sin certifiering. Vid dessa återkommande revisioner kontrolleras att verksamheten verkligen åstadkommer en ständig förbättring. **Interna revisioner** ska också göras.

Ordlista:

Extern revision = kontroll som utförs av en utomstående, oberoende person/organisation

Intern revision = kontroll som görs inom verksamheten för att kontrollera sig själv

Direkt miljöpåverkan = vad man själv gör som påverkar miljön t ex använder kemikalier eller kör bil

Indirekt miljöpåverkan = hur man påverkar andras miljöpåverkan t ex genom de beslut man fattar eller hur man instruerar andra

Betydande miljöaspekt = en del av en verksamhet som påverkar miljön negativt.

